

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого
самоврядування»

(за матеріалами ЛУКА-МЕЛЕШКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ,
с. Лука-Мелешківська, Вінницький район, Вінницька область)

Здобувача вищої освіти
IV курсу, групи ПУА-41д,
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньої програми
«Публічне управління
та адміністрування»
денної форми навчання

Олександри
Гордійко

Науковий керівник
д-р.екон.наук, доцент

Іван
Заюков

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Наталя
Махначова

Вінниця 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕНОСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО УЧАСТІ В РОБОТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	6
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ЛУКА-МЕЛЕШКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ДО УЧАСТІ В РОБОТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	15
2.1. Загальна характеристика Лука-Мелешківської сільської ради	15
2.2. Аналіз організації волонтерства як важливої форми залучення громадськості до роботи Лука-Мелешківської сільської ради	19
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МЕХАНІЗМУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РІВНЯ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО РОБОТИ ЛУКА-МЕЛЕШКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ	24
3.1. Реалізація краудсорсингу як інструменту вирішення місцевих проблем Лука-Мелешківської сільської ради	24
3.2. Пропозиції в напрямку розробки механізму підвищення ефективності рівня залучення громадськості до роботи Лука-Мелешківської сільської ради	27
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що на сучасному етапі демократизації суспільства громадськість має можливість брати активну участь у процесі прийняття рішень, формуванні публічної політики та контролюванні діяльності органів місцевого самоврядування. Залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування сприяє зміцненню довіри громадян до владних структур, підвищенню ефективності та легітимності прийнятих рішень. Україна, зокрема, після подій Революції Гідності, виявила намір розбудовувати демократичне суспільство, включаючи розширення можливостей громадян для активної участі в управлінні справами місцевого значення. Згідно з Конституцією України, місцеве самоврядування є основоположною засадою організації влади та управління в Україні, тому залучення громадськості до участі в його роботі має стратегічне значення для розвитку демократії та підвищення якості життя громадян.

Дослідженнями теоретичних основ залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування займалися різні науковці, а саме це зазначено у працях таких вчених: М. І. Мельника, В. К. Грищука, С. Ф. Денисова, А. А. Музики, та багатьох інших.

У сучасному суспільстві активна участь громадськості у процесах прийняття рішень та виконання державних функцій є ключовим аспектом демократичного розвитку. Одним з основних рівнів взаємодії громадськості з органами та управління є місцеве самоврядування, де найближча до громадянського життя влада приймає рішення, що безпосередньо впливають на життя місцевої спільноти.

Однак, несвідомість або байдужість громадян до власних прав та можливостей активної участі може призвести до дистанціювання владних структур від потреб та інтересів громади. Тому проблема залучення

громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування набуває особливого значення.

Мета дослідження. Головною метою кваліфікаційної роботи є аналіз стану залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування на прикладі Лука-Мелешківської сільської ради. Дослідження спрямоване на виявлення проблемних аспектів, успішних практик та можливостей покращення механізмів залучення громадськості, що дозволить встановити основні напрямки розвитку ефективної взаємодії між органами місцевого самоврядування та громадою.

Завдання дослідження. Для досягнення визначеної мети в роботі поставлено та вирішено такі науково-методичні та практичні завдання:

- проаналізувати існуючі механізми та інструменти, які використовуються для залучення громадськості до участі в роботі ради;
- дослідити рівень активності та зацікавленості громадян у взаємодії з органами самоврядування, а також рівень їх обізнаності щодо можливостей та процедур участі;
- визначити поточний стан залучення громадськості до участі в роботі Лука-Мелешківської сільської ради;
- вивчити форми взаємодії, які надаються громаді для висловлення своїх поглядів, ініціатив та пропозицій.

Об'єктом дослідження є процес залучення громадськості до роботи органів місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є залучення громадськості до роботи органів місцевого самоврядування на прикладі Лука-Мелешківської сільської ради.

Методи дослідження. Методологія дослідження включає збір та аналіз первинної інформації, проведення емпіричних досліджень, використання методів компаративного аналізу.

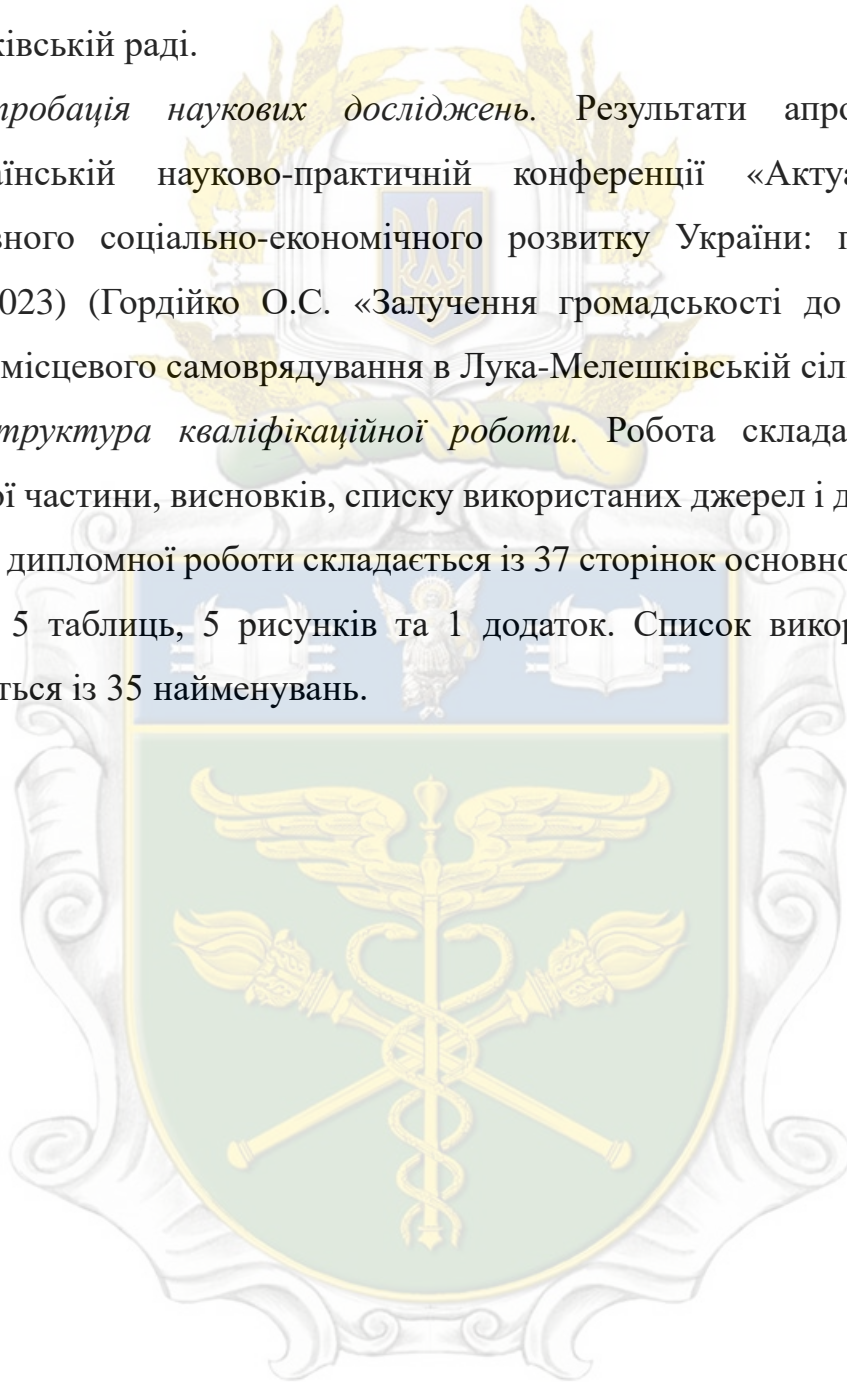
Інформаційну базу дослідження становлять: статут Лука-Мелешківської сільської ради, статистичні дані, науково-аналітичні статті

вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали науково-практичних конференцій з предмету дослідження.

Практична цінність полягає в тому, що основні положення дослідження можуть бути використані в роботі органів місцевого самоврядування в Лука-Мелешківській раді.

Апробація наукових досліджень. Результати апробовані на XII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих» (20.04.2023) (Гордійко О.С. «Залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування в Лука-Мелешківській сільській раді»).

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основна частина дипломної роботи складається із 37 сторінок основного тексту. Робота містить 5 таблиць, 5 рисунків та 1 додаток. Список використаних джерел складається із 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕНОСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО УЧАСТІ В РОБОТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Участь громадських організацій у функціонуванні місцевого самоврядування є невід’ємним елементом громадянського суспільства і важливим критерієм розвитку демократичних інститутів.

Залучення громадян до місцевого самоврядування може відбуватися з використанням різних форм та методів. Відповідно до форм та методів залучення визначається рівень залучення громадян. Рівень залучення громадян до місцевого самоврядування відіграє велику роль у розвитку громади. На вибір методу залучення громадян до управлінських рішень впливає достатня кількість факторів, наприклад: конкретна ситуація та її проблема, відносно якої повинно бути прийняте рішення, рівень зацікавленості та залучення громадян до місцевого самоврядування, уподобання місцевої влади [11].

Таблиця 1.1 – Рівні громадської участі

Рівень участі	Зміст	Що включає?
Інформування	Відкритий та вільний доступ до необхідної, повної та вчасно наданої інформації є важливим для забезпечення прозорості та відповідальної політики. Інформація повинна бути доступною для громадян, а також громадським організаціям задля ефективного виконання ними функції контролера.	<ul style="list-style-type: none"> • Процеси прийняття рішень органами місцевої влади. • Документи, що стосуються розробки політики. • Документи, що стосуються проектів рішень. • Документи на стенограми консультацій, інших публічних заходів. • Постійне висвітлення інформації на веб-сайтах залучених суб’єктів.

Продовження таблиці 1.1

Рівень участі	Зміст	Що включає?
Консультації	<p>Широке обговорення представниками органів місцевої влади та організацій громадянського суспільства різних способів вирішення конкретної проблеми політики. Очікується, що у ході консультацій органи місцевої влади збирають і узагальнюють думки та позиції, які можуть виявитися дуже різними. Тематика консультацій часто визначається владою, а не громадськістю.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення громадських слухань і круглих столів за участі суб'єктів прийняття рішень з метою визначення актуальних питань і збору пропозицій. • Проведення експертних семінарів і зустрічей з метою підготовки експертних рекомендацій щодо вирішення проблеми. • Проведення сесій або комітетських зустрічей із можливістю для громадськості висловити свої позиції. • Організація публічних заходів, конференцій, форумів і семінарів з метою інформування та обговорення результатів упровадження політики за участі організацій громадянського суспільства.
Діалог	<p>Двостороння комунікація між органами влади, з одного боку, та організаціями громадянського суспільства і громадянами, з іншого.</p> <p>Широкий діалог часто не пов'язаний з конкретним питанням або актуальним процесом розробки політики – він є загальним способом обговорення питань органами влади та організаціями громадянського суспільства. Питання можуть визначатися обома сторонами;</p> <p>Діалог-співпраця будується навколо специфічного питання політичного розвитку.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення регулярних зустрічей для обміну думками, а також спеціалізованих зустрічей щодо конкретних питань. • Надання відгуків на проведені зустрічі як з боку органів влади, так і з боку організацій громадянського суспільства.

Продовження таблиці 1.1

Рівень участі	Зміст	Що включає?
Партнерство	Передбачає розподіл відповідальності за процес вироблення політики. Воно актуальне для розробки або впровадження певної політики або проектів, де організації громадянського суспільства можуть бути залучені до конкретної реалізації.	<ul style="list-style-type: none"> • Залучення організацій громадянського суспільства на етапі розробки політики або виконання рішення. • Організації громадянського суспільства повинні мати право залишатися належними – організувати кампанії, пов'язані з відповідним питанням політики. • Можливість прийняття спільних рішень.

Незалежно від того який метод обрано, влада має гарантувати громадянам можливість висловити свою думку, участь в формуванні підходу та прийнятті рішення. Залучення громадян здійснюється у формах, які закріплюються законодавчо, механізми їх реалізації чітко визначені, а результати мають правові наслідки. У випадку ефективної взаємодії громадськості з місцевою владою – результати закріплюються у офіційних рішеннях місцевих рад та інших документах і реалізуються на практиці. А якщо влада перешкоджає громадськості реалізувати права на участь в місцевому управлінні у визначених формах, – має передбачатися відповідальність представників влади [16].

Участь громадськості в місцевому самоврядуванні регулюється низкою нормативно-правових актів: як законодавчих, так і підзаконних постанов та наказів, а також – тих, що розробляються на місцевому рівні (Статути громад та Положення про громадську участь). Право на участь громадськості у місцевому самоврядуванні закріплено в Конституції України.

У ст. 140 Конституції України йдеться, що територіальна громада має право на здійснення самоврядування як опосередковано (через місцеві ради та делеговані їм від громади повноваження), так і безпосередньо. Це означає, що участь у самоврядуванні мешканці мають право брати і самотійно, без

посередництва місцевих депутатів, також мають право на утворення органів самоорганізації населення. Щодо органів самоорганізації населення існує окремий закон – Закон України «Про органи самоорганізації населення», в якому трактується порядок створення органу, його повноваження, організація діяльності та відповідальність за порушення норм цього Закону.

У ст. 143 Конституції України закріплено право мешканців територіальних громад управляти розвитком громади. Тобто мешканці громади мають право брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету на реалізацію цільових програм, вирішувати актуальні проблеми громади, управляти майном громади та проводити місцевий референдум.

У чинному Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» окрім вище згадуваних місцевого референдуму, загальних зборів громадян та органів самоорганізації населення, визначаються ще такі форми участі як місцеві ініціативи та громадські слухання [12].

Розглянемо детальніше кожен вказану форму участі громадян в місцевому самоврядуванні:

- *Місцевий референдум.* Є формою безпосереднього волевиявлення громадян України, які є членами територіальної громади міста, селища, села, а також їх добровільного об'єднання, щодо вирішення питань місцевого значення шляхом прямого голосування. Рішення, прийняті місцевим референдумом, є обов'язковими для виконання на відповідній території, мають обов'язковий характер та вищу юридичну силу відносно актів відповідних органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Місцевий референдум є вільним та відбувається на основі гарантованого Конституцією України та Законом «Про місцевий референдум» загального і прямого права голосу шляхом таємного чи особистого голосування учасників.

Рисунок 1.1 – Види референдумів

• *Органи самоорганізації населення.* Діють на підставі Конституції України, Закону України «Про органи самоорганізації населення», актів Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, рішень органів місцевого самоврядування, статутів територіальних громад. Орган самоорганізації населення, утворений за дозволом районної у місті ради, керується у своїй діяльності також рішеннями міської ради та її виконавчого органу. Організація та діяльність ґрунтуються на таких принципах:

- законність;
- гласність;
- добровільність щодо взяття окремих повноважень сільської, селищної, міської, районної в місті ради;
- територіальність;
- виборність;
- підзвітність, підконтрольність, відповідальність перед відповідними радами та перед жителями, які обрали орган самоорганізації населення;
- фінансова та організаційна самостійність.

- *Загальні збори громадян.* Згідно з Постановою ВРУ «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні» загальні збори громадян за місцем проживання є формою їх безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення. Громадяни на таких зібраннях мають право: розглядати питання відносно місцевого самоврядування та вносити пропозиції, в межах Конституції України; заслуховувати інформацію голів рад та обирати громадські комітети; вносити пропозиції стосовно передачі або продажу в комунальну власність відповідних адміністративно-територіальних одиниць; вносити пропозиції щодо встановлення радами місцевих податків і зборів; обговорювати питання які відповідають інтересам населення відповідної території. Дію рішень зборів, прийнятих з порушенням Конституції та законодавства України, може бути зупинено відповідною радою або її виконавчим органом, місцевою державною адміністрацією до вирішення питання про їх законність у судовому порядку.

- *Громадські слухання.* Територіальна влада має право проводити громадські слухання, тобто проводити зустрічі з посадовими особами місцевого самоврядування задля того, щоб порушувати питання та вносити пропозиції стосовно проблем місцевого значення. Громадські слухання повинні проводитись не рідше одного разу на рік, пропозиції внесені за результатами громадського слухання, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування. Порядок організації громадських слухань визначений статутом територіальної громади. Є декілька форматів проведення громадських слухань: традиційний формат, в якому організатори та експерти презентують проект або проблему та відповідають на питання; слухання «подвійного» формату, де поєднуються традиційний формат та неформальне (інформаційне) слухання, в такому форматі охочі можуть поспілкуватися з організаторами та представниками влади; формат відкритого форуму, який насамперед є інформаційним засіданням, в якому учасники можуть ознайомитися з матеріалами щодо проблеми, поставити запитання організаторам та сформованими робочими групами обговорити проблему з

урядовцями в неофіційній обстановці. Громадські слухання завершуються прийняттям остаточного документу – резолюції.

- *Місцеві ініціативи.* Мова йде про процедуру подачі ініціативи від членів громади на розгляд місцевої влади. Порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд ради визначається представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної громади з урахуванням вимог Закону України. Місцева ініціатива яка внесена на розгляд ради підлягає обов'язковому розгляду на відкритому засіданні ради за участі членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи. Порядок внесення ініціативи на розгляд ради визначається місцевим нормативним актом. Тому для реалізації місцевої ініціативи міська рада повинна ухвалити відповідне положення чи рішення ради або виписати процедуру в статуті територіальної громади.

Якщо розглядати зв'язки з громадськістю в системі державного управління, то можна зазначити, що зв'язки із громадськістю виступають як інструмент управлінського впливу держави. Ефективність такого впливу залежить від функціонування відповідних підрозділів у зв'язках з громадськістю. У системі державного управління зв'язки із громадськістю – це взаємодія структур державного апарату з громадянами, які можна визначити як реалізовану ними інформаційно-комунікативну функцію публічної влади та управління. Це дозволяє співвідносити реалізовані програми з суспільними інтересами, формувати масове уявлення стосовно будь-якої проблеми для набуття суспільного розуміння та виконання відповідних заходів задля вирішення проблеми [1].

Робота з громадськістю в органах державної влади та органах місцевого самоврядування базуються на дотриманні певних принципів:

- *Принцип відкритості.* Якщо в органах місцевого самоврядування присутня гласність, суспільство перебуває в курсі основних подій, таким чином зростає довіра громадськості до системи державного управління;

- *Принцип законності.* Дотримання закону є надважливим моментом, який поширюється на всіх людей без винятку.
- *Принцип оперативності.* Рішення органів державного управління мають бути передані населенню в максимально швидкі терміни.
- *Принцип конструктивності.* Цим принципом затверджується налагоджена діяльність зв'язків з громадськістю щодо реалізації політики органу державної влади.
- *Принцип системності.* Завдяки принципу системності увага зосереджується на основних напрямках діяльності. Це планова робота, яка ґрунтується на інформації, яка отримана від зворотного зв'язку [19].

Соціальну активність громадян потрібно мотивувати шляхом гарантії результатів такої активності. Для залучення громадян у процес підготовки та прийняття рішень необхідною є постійна політична освіта населення. Налагодження ефективних механізмів отримання зворотного зв'язку є важливим аспектом при дослідженні місцевого товариства, до найефективніших форм її отримання відносять проведення опитувань, організацію лекторіїв, семінарів для певних груп, організацію «гарячих ліній», місцеве телебачення та радіо, конференції та семінари за участі працівників управління, організацію контакту з лідерами груп населення.

Необхідно, щоб усі державні керівники розуміли, яку користь можуть отримати вони і суспільство загалом з конструктивної участі громадян у місцевому самоврядуванні. Практика показує, що рішення, прийняті із залученням громадськості дуже швидко втілюються.

Таблиця 1.2 – Переваги участі громадськості в процесі розробки та прийнятті рішень на місцевому рівні

Переваги для громадськості	Переваги для місцевої влади
Надає громадянам можливість впливати на процес вироблення та реалізації політики.	Результатом є більш відкрита місцева влада, готова встановлювати зворотний зв'язок з представниками територіальної спільноти.
Допомагає громадськості краще зрозуміти та виявити проблеми, які перешкоджають ефективному розвитку територіальної громади.	Шляхом добровільних ініціатив громадськості покращувати якість муніципальних послуг заощаджуються час та гроші місцевих бюджетів.
Підвищує громадську поінформованість щодо процедур розробки та прийняття рішень: хто ухвалює рішення, на чому базуючись та ін.	Підвищує рівень поінформованості влади про проблеми територіальної громади.
Сприяє формуванню духу громади, соціальних відносин та соціальної відповідальності.	Підвищується якість рішень, що ухвалюються місцевою владою, та якість послуг, що надаються населенню.
Підвищує можливості громадськості та формує у неї почуття власної значущості для розвитку громади.	Підвищує інституційну спроможність влади щодо розробки та імплементації місцевої політики.
Сприяє відповідності ухвалених рішень потребам громади.	Збільшується «прозорість» у процесі розробки та прийняття владою рішень, зменшується рівень корупції в органах влади.
Сприяє побудові довірливих стосунків з представниками місцевих органів влади, збільшує довіру до діяльності влади.	Сприяє побудові довірливих стосунків з громадськістю, споживачами послуг, а також довірі громадськості до діяльності влади.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ЛУКА-МЕЛЕШКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ДО УЧАСТІ В РОБОТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2.1. Загальна характеристика Лука-Мелешківської сільської ради.

Лука-Мелешківська територіальна громада Вінницького району Вінницької області була створена 29 жовтня 2017 року шляхом об'єднання Лука-Мелешківської, Іванівської, Яришівської сільських рад, в рамках адміністративно-територіальної реформи 2015 року. 25 жовтня 2020 року, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.20 №707-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Вінницької області» до складу Лука-Мелешківської територіальної громади увійшли 6 територіальних громад, утворених 13 населеними пунктами, з адміністративним центром громади – селом Лука-Мелешківська.

До складу об'єднаної громади увійшли:

- Лука-Мелешківська територіальна громада: с. Лука-Мелешківська, с. Прибузьке та с. Тютьки;
- Іванівська територіальна громада: с. Іванівка, с. Цвіжин;
- Сокиринська територіальна громада: с. Сокиринці;
- Парпуровецька територіальна громада: с. Парпурівці, с. Майдан-Чапельський, с. Хижинці;
- Пилявська територіальна громада: с. Пилява;
- Яришівська територіальна громада: с. Яришівка, с. Студенниця, с. Лани.

Лука-Мелешківська територіальна громада розташована у центральній частині Вінницької області, на відстані 10 км від міста Вінниці, 280 км від міста Київ, 127 км від кордону з Республікою Молдова, до найближчого

міжнародного аеропорту Гавришівка – відстань 14 км, до аеропорту «Бориспіль» – 290 км [4].

Територіальна громада має зручне транспортне сполучення з обласним центром містом Вінниця. В 2019 було побудовано головну центральну дорогу обласного значення Т0212 «Вінниця-Шпиків-Комагород» через Лука-Мелешківську ТГ. Через територію Лука-Мелешківської ТГ проходить Південно-Західна залізниця, а також курсують 2 рейсових автобуси №27 з періодичністю перевезення 40 хвилин та фізичні особи-підприємці, що курсують з періодичністю 15 хвилин.

Площа Лука-Мелешківської територіальної громади складає 166.63км². На території ТГ офіційно зареєстровано 11,252 осіб, а фактично проживаючих близько 15 тис. осіб. Густина зареєстрованого населення 67,53 осіб/ км², а густина населення, яка фактично проживає на території ТГ 90 осіб/км². Структура населення наведена на рис. 2.1.

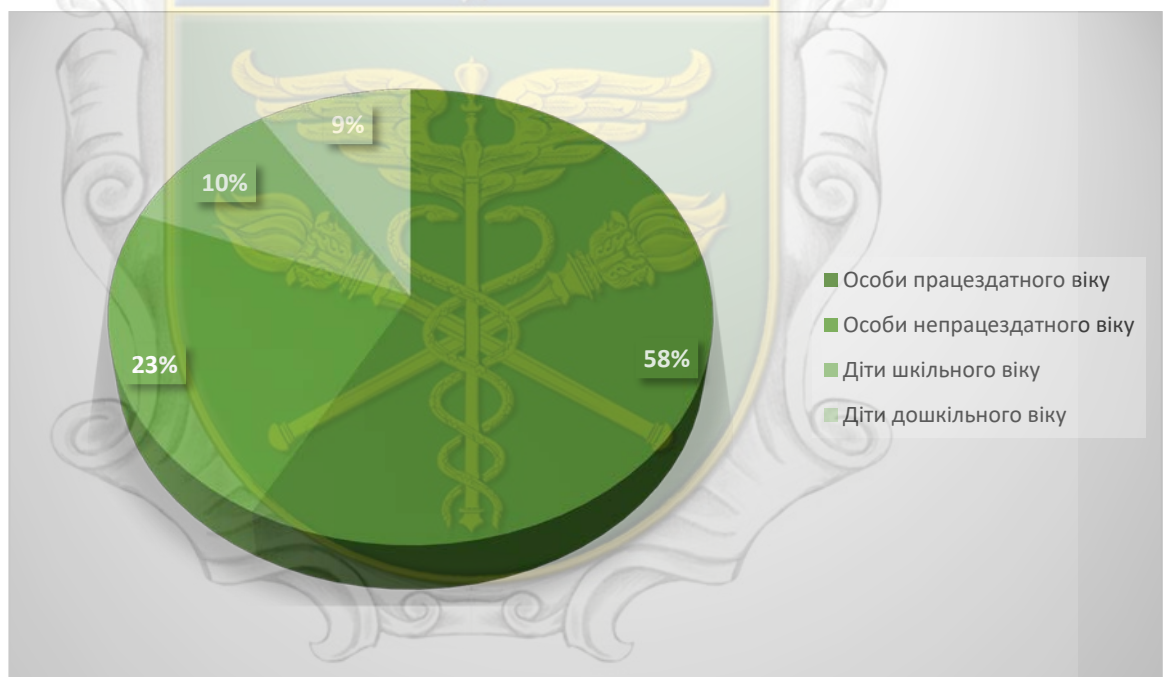

Рисунок 2.1 – Структура населення за віком

Перевагами у розвитку Лука-Мелешківської територіальної громади в порівнянні з іншими конкурентними громадами є територіальна близькість до обласного центру, природні умови для розвитку сільськогосподарської

діяльності та туризму (родючі землі, ліси та водойми). Землі сільськогосподарського призначення є основним ресурсом Лука-Мелешківської громади, вони займають найважливіше економічне значення серед категорій земель громади і становлять 11571,71 га. Структура земель громади наведена на рис. 2.2.

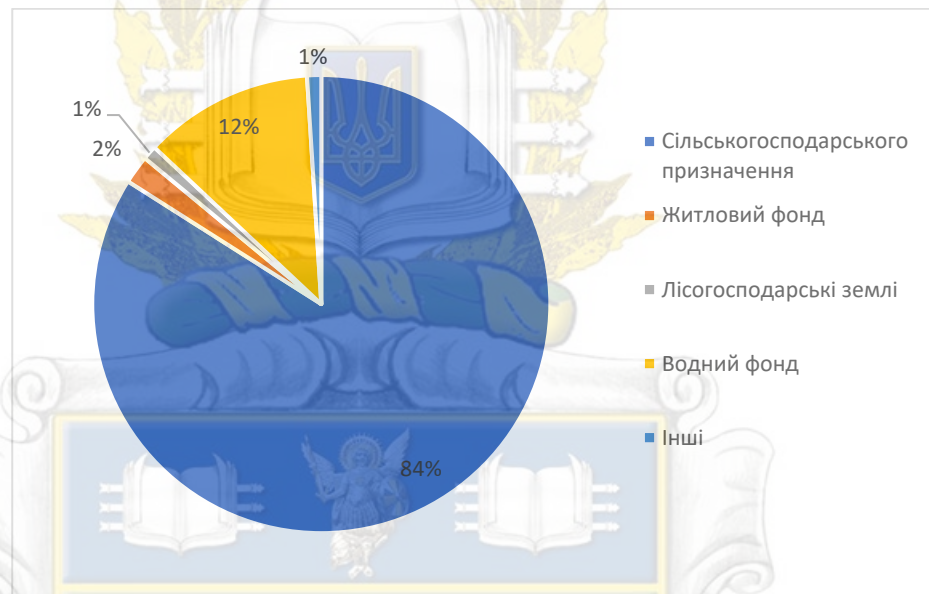

Рисунок 2.2 – Структура земель громади

Мережа медичних закладів у Лука-Мелешківській територіальній громаді представлена центром первинної медико-санітарної допомоги Лука-Мелешківської сільської ради у складі: Лука-Мелешківська амбулаторія загальної практики сімейної медицини, фельдшерсько-акушерський пункт села Тютьки, с. Іванівка, с. Яришівка, с. Прибузьке, с. Цвіжин, с. Хижинці, с. Парпурівці, с. Пилява та с. Майдан-Чапельський. В даній галузі є потреба реконструкції приміщень медичних закладів, підвищення рівня забезпеченості та розширення медичного автопарку.

Для задоволення освітніх потреб населення у Лука-Мелешківській ТГ функціонують заклади середньої, дошкільної та позашкільної освіти. Мережа закладів культури налічує 11 клубних закладів, 4 бібліотеки та школу мистецтв.

В Лука-Мелешківській ТГ на обліку перебувають 137 дорослих та дітей з інвалідністю та 124 ветерани АТО. Планується створення ЦНАП, що буде забезпечувати надання послуг більшості населення територіальної громади, також вводиться додаткова послуга мобільного адміністратора, що може обслуговувати населення під час виїздів на дім.

Спортивна секція в громаді позитивна, спостерігається високий рівень залучення мешканців до спорту та здорового способу життя. ТГ забезпечена спортивними майданчиками.

Лука-Мелешківська територіальна громада має свій власний сайт та сторінку у соціальних мережах.

Основним бюджетоутворюючим податком залишається податок на доходи фізичних осіб, який становить більше 63% доходів загального фонду бюджету, значну частку від податкових надходжень до бюджету складають єдиний податок – 23%, податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки – 9%, плата за землю – 10%.

У бюджеті 2023 року збережено принцип соціальної спрямованості, тобто видатки спрямовуються на забезпечення оплати праці працівників бюджетних установ, забезпечення продуктами харчування та медикаментами, проведення розрахунків за електричну енергію, природний газ та послуги зв'язку, які споживаються бюджетними установами [4].

Відповідно до вимог Бюджетного кодексу України видатки на утримання технічного персоналу навчальних закладів, закладів культури здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету.

З огляду на викладене можна побачити, що головним пріоритетом бюджету залишається фінансове забезпечення заходів по вирішенню соціальних проблем та програм, які спрямовані на підвищення добробуту населення сільської територіальної громади (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Видатки бюджету територіальної громади на 2023 рік

Органи місцевого самоврядування	Відділ освіти та культури Лука-Мелешківської сільської ради.	Передбачено по загальному фонду – 3100356 грн.
	Відділ соціального захисту населення та охорони здоров'я Лука-Мелешківської сільської ради.	Передбачено по загальному фонду – 1212020 грн.
	Служби у справах дітей Лука-Мелешківської сільської ради.	Передбачено по загальному фонду – 604960 грн.
	Відділ управління майном та будівництва.	Передбачено по загальному фонду – 1892200 грн.

Доходи бюджету Лука-Мелешківської територіальної громади станом на 2023 рік затверджено у сумі 55379160 грн, у тому числі: загальний фонд – 54325330 грн та спеціальний фонд – 1053830 грн. Приріст планових показників доходів загального фонду на 2023 рік до очікуваних показників за 2022 рік заплановано на рівні + 4,02%. Такий бюджет сприятиме ефективному розвитку громади та благоустрою населених пунктів [4].

2.2. Аналіз організації волонтерства як важливої форми залучення громадськості до роботи Лука-Мелешківської сільської ради

В Україні волонтерський рух завжди був популярним серед різних суспільних верств, а особливо в молодіжному середовищі. Починаючи з 2014 року, в умовах анексії Криму, російської збройної агресії найбільш поширеними формами волонтерської діяльності, до якої активно залучені молоді люди, стали допомога військовим та пораненим, переселенцям, збирання коштів для учасників бойових дій [16]. Форми волонтерства наведено на рис. 2.3.

Рисунок 2.3 – Функції волонтерства

Активне становлення та розвиток волонтерської діяльності в територіальній громаді дозволяє ефективно вирішувати проблеми місцевого та національного рівня в короткі терміни.

Організація волонтерства та програма зі сприяння розвитку спрямована на посилення волонтерської діяльності за такими напрямками:

- надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, бездомних осіб, які потребують соціальної реабілітації;
- здійснення догляду за хворими, особами з інвалідністю, похилого віку, які через фізичні, матеріальні та інші особливості потребують допомоги;
- надання допомоги громадянам постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій, нещасних випадків;
- проведення заходів які сприяють збереженню культурної спадщини, пам'яток культури та історії;
- надання допомоги при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- надання волонтерської допомоги ЗСУ, правоохоронним органам, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки та оборони;
- надання допомоги за іншими напрямками, не забороненими законодавством.

Органи місцевого самоврядування разом з активними жителями, організаціями та установами, що залучають до своєї діяльності можуть зробити значний внесок у розвиток територіальної громади та регіону. Благодійні організації та громадські об'єднання є індикаторами розуміння процесів, що відбуваються в громаді [11].

Наразі, серед жителів, посилюється розуміння важливості волонтерства. Створюються такі моделі суспільних відносин, за яких волонтери спільно з владою можуть працювати на покращення життя громади.

Дієвим стимулом в налагодженні ефективного діалогу та партнерських відносин стане прийняття та реалізація «Цільової програми сприяння розвитку волонтерства на 2023-2027 роки», яка спрямована на вирішення актуальних суспільних питань, створення умов для розбудови волонтерства, громадської ініціативи та самоорганізації [7].

Активний розвиток волонтерської діяльності в останні роки стимулює до розроблення та удосконалення наявних нормативно-правових актів.

Прикладом належної уваги до волонтерства на місцевому рівні може слугувати створення Координаційної влади, яка утворена з метою розвитку та підтримки волонтерства, налагодження ефективної взаємодії з органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. Одним з основних завдань Координаційної влади, на сьогоднішній день, буде координація роботи волонтерів з вирішення питань забезпечення армії, надання допомоги особам, які постраждали внаслідок бойових дій. Також передбачається, що Рада надаватиме допомогу при оформленні документів для отримання гуманітарної допомоги та організуватиме публічні заходи для обговорення актуальних питань волонтерської діяльності.

Лука-Мелешківська сільська рада також зацікавлена розвитком волонтерства та прагне залучати активних жителів до життя громади, соціально-економічного розвитку та вирішення актуальних питань громади. Задля забезпечення стабільного розвитку волонтерства в громаді, необхідно налагоджувати та посилювати систему взаємодії влади з організаціями, які залучають до своєї діяльності волонтерів, а це в свою чергу, вимагає чіткого визначення та планування спільних дій та заходів, проведення регулярних консультацій з громадськістю. Наразі на території Лука-Мелешківської протягом року діє волонтерський центр громади, який співпрацює з Міжрегіональним координаційним гуманітарним штабом.

Допомогу відправляють щодня у найгарячіші точки Донеччини та частково Херсонщини. У центрі роблять усе, що просять військові: плетуть сітки, роблять м'які ноші, зимові плащ-накидки, стропи. На рис. 2.4 розглянемо фрагмент із сайту «Волонтерський центр Лука-Мелешківської громади».

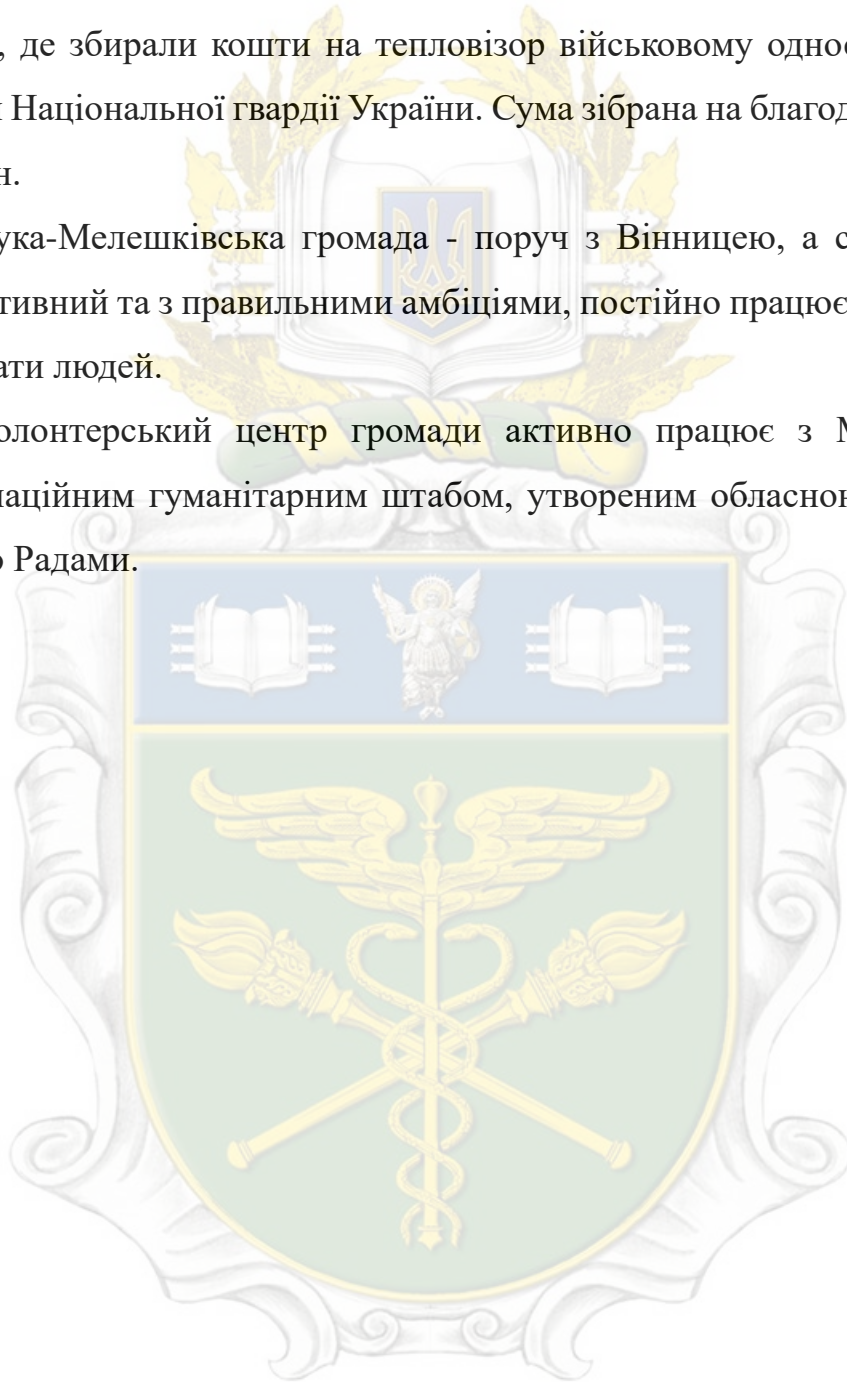

Рисунок 2.4 – Фрагмент із сайту «Волонтерський центр Лука-Мелешківської громади»

З початком повномасштабної війни у наших військових виникли дуже великі потреби. Волонтерський центр Лука-Мелешківської сільської ради проводить благодійні заходи де збирають кошти на підтримку Збройних Сил України. Нещодавно в найгаряселі Лука-Мелешківська відбувся благодійний концерт, де збирали кошти на тепловізор військовому односельчанину та на потреби Національної гвардії України. Сума зібрана на благодійному концерті- 4750 грн.

Лука-Мелешківська громада - поруч з Вінницею, а сільський голова- дуже активний та з правильними амбіціями, постійно працює з громадою, вмiє згуртувати людей.

Волонтерський центр громади активно працює з Міжрегіональним координаційним гуманітарним штабом, утвореним обласною та Вінницькою міською Радами.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕХАНІЗМУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РІВНЯ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО РОБОТИ ЛУКА- МЕЛЕШКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

3.1. Реалізація краудсорсингу як інструменту вирішення місцевих проблем Лука-Мелешківської сільської ради

Питання забезпечення організаційної основи для оголошення, розвитку та реалізації добровільних ініціатив мешканців Лука-Мелешківської територіальної громади залишається досі відкритим. Однією з дієвих механізмів пошуку та вирішення місцевих проблем є краудсорсинг [11].

Краудсорсинг – передача деяких виробничих функцій невизначеному колу осіб, вирішення суспільно значимих завдань силами добровольців, як правило, за допомогою сучасних інформаційних технологій [11]. Загальна логіка краудсорсингу така:

- в організації є проблема;
- організація повідомляє про свою проблему та просить «народ» допомогти з рішенням проблеми;
- «народ» надає пропозиції щодо вирішення;
- «народ» голосує за найкраще рішення;
- організація винагороджує людей, які запропонували найкращі пропозиції;
- рішення належить організації;
- організація досягає цілі.

Такий механізм успішно використовується в бізнесі та політиці, але не дуже популярний у вирішенні проблем соціального характеру. Розглянемо в табл. 3.1 класифікацію напрямів краудсорсингу.

Таблиця 3.1 – Класифікація напрямів краудсорсингу

Класифікаційна ознака	Напрямок краудсорсингу
За сферою діяльності	Бізнес, соціальний, політичний
За типом вирішуваних завдань	Створення продукту (контенту), голосування, пошук рішення, пошук людей, збір інформації, служба підтримки, збір коштів.

Краудсорсинг не є новітнім винаходом, проте його активне застосування зараз стало можливим завдяки Інтернету. Саме через мережу люди можуть координувати свої дії, обговорювати шляхи вирішення проблем. Завдяки Інтернету можна набрати велику кількість користувачів, запровадити високий ступінь автоматизації взаємодії осіб.

За допомогою краудсорсингу можна досягати різних цілей, в залежності від поставлених цілей можна говорити про набір переваг краудсорсингу для працівників органів місцевого самоврядування. Давайте розглянемо переваги які дає краудсорсинг:

- *Охоплення достатньо великої кількості зацікавлених осіб.* Якщо заявник пропонує пошук вирішення великій групі виконавців, то відповідно досягає широкого охоплення, при цьому його витрати менші, ніж за умов оголошення тендеру.
- *Залучення користувачів.* Коли людина береться за виконання завдань, обговорює результати роботи та обмінюється ідеями, вона стає мотивованою та політично цінним активом.
- *Отримання великої кількості варіантів досягнення цілі.* Замовник отримає велику кількість варіантів вирішення питання, з яких зможе обрати собі найбільш задовільний, завдяки тому, що сучасні технології дозволяють отримувати варіанти від людей різних професій та з різним досвідом.
- *Єдино можливий варіант.* Багато проблем, які органи місцевого самоврядування не зобов'язані вирішувати відповідно до чинного законодавства, відкладаються на потім, якщо це наприклад стосується благоустрою або розвитку культури. Краудсорсинг дозволяє отримати

безкоштовну допомогу в реалізації проекту та допомогти у пошуку оригінального рішення.

- *Фіксовані терміни.* Більшість краудсорсингових проектів має обмежені терміни, це дозволяє не затягувати з вирішенням проблем та мати чіткі часові орієнтири.

В Україні органи місцевого самоврядування досить часто нарікають на недостатню кількість грошей. Вид краудсорсингу, який називають краудфантингом, якраз спрямований на збір добровільних пожертв або інвестицій для реалізації певних проектів [21].

Розглянемо проблеми та загрози, пов'язані з краудсорсингом:

- Дуже велика кількість ідей – це не завжди добре. Противники краудсорсингу зазначають, що натовп не може бути розумним, тому що складається з дуже різних людей які не зможуть домовитись і створити щось цінне. Існує широкий інструментарій відносно прийняття групових рішень, тому це спірне питання;

- Краудсорсинг не безкоштовний. Для того щоб організувати краудсорсинг потрібні витрати, крім того, обробка такої великої кількості ідей теж вимагає значних ресурсів;

- Залучити людей до праці на волонтерських засадах – дуже складне завдання. Потрібно наперед подумати про систему мотивування учасників краудсорсингово проекту, аби відсутність винагороди та мотивації не відштовхувала від подальшої участі в таких проектах;

- Публічне обговорення ідеї означає, що конкуренти можуть перехопити та першими реалізувати ідею. Більшість органів місцевого самоврядування зосереджені лише на вирішенні поточних внутрішніх проблем громади, і на відміну від комерційних організацій, мало відстежують дії конкурентів.

3.2. Пропозиції в напрямку розробки механізму підвищення ефективності рівня залучення громадськості до роботи Лука-Мелешківської сільської ради

Лука-Мелешківська сільська рада є однією з територій, де вже декілька років успішно розвивається практика залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування. Це стало можливим завдяки роботі активної громадської організації, яка працює на території села та ретельному плануванню дій з боку владних органів.

Окрім виконання законодавчих та виконавчих функцій, органи місцевого самоврядування мають важливу місію – забезпечення взаємодії з громадою. Це означає, що залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування є необхідним елементом ефективного управління територією [22]. Розглянемо методи залучення громадян та їх ефективне застосування:

- Надання інформації.
- *Брифінги.* Це короткі презентації, здебільшого для обраних офіційних представників або засобів масової інформації. Проводять тоді, коли необхідно оприлюднити позиції щодо конкретної ситуації, події або факту. Дає можливість повідомити громаду про позицію владних органів, не потребує значних витрат ресурсів. Преса може висвітлити не всю подану на брифінгу інформацію, що може призвести до упереджених вражень та викривлень, тому потрібно забезпечити відстеження публікацій, які з'явилися у пресі після брифінгу;
  - *Від дверей до дверей.* Такий метод активно використовується під час передвиборчої агітації. Дає можливість донести інформацію саме тим, кому вона призначена, хоча і вимагає значних витрат часу та ресурсів, тому для донесення інформації потрібні спеціально підготовлені люди.
  - *Відкриті сесії ради.* Якщо приміщення, де проводиться сесія ради, дозволяє, то можна проводити такі відкриті сесії ради. Люди можуть побачити

як працює рада, але потрібно підготуватись до такого заходу, аби не була зірвана робота сесії, через велику кількість охочих поспостерігати. Потрібно розробити план заходу та регламент для відвідуючих.

- *Виставки, ярмарки, експозиції.* Є одним зі способів інформування громадськості про дії уряду, а також способом заохочення людей до співпраці. Участь у таких заходах вимагає участі у них працівників ОМС на термін їх проведення та має обмежену аудиторію.

- *Дні відкритих дверей.* Це метод заохочення громадян відвідувати мерію або громадську приймальню. Цей захід вимагає ретельного планування, але приносить чималу користь. Багато людей дізнаються про те, як працює місцева влада, керівники та мешканці міста можуть поспілкуватися в неофіційному форматі.

- *Довідково-інформаційні центри.* Такий центр дає змогу громадянам в одному місці отримати відповіді на всі питання, що стосуються нормативно-правової документації. Але для цього потрібні значні ресурси: штат, приміщення, матеріали, копіювальна техніка.

- *Інформаційні бюлетені.* Дають можливість «індивідуально-групового» підходу до мешканців різних районів. Але розповсюдження та друкування забирають багато часу.

- *Листівки і брошури.* За жанром схожі на прес релізи, однак адресовані не лише ЗМІ, а і всьому населенню. Дають можливість оперативно надати громаді інформацію з деяких питань, які їх хвилюють. Але при цьому є можливість розповсюдити лише невелику за обсягом інформацію.

- *Навчально-просвітницькі програми та звіти.* Дають можливість подавати інформацію та взаємодіяти з аудиторією, відбувається не просто інформування, а у свідомості людей формується стійкий стереотип, хоча і не дає швидкої віддачі та вимагає значних затрат ресурсів.

- *Прес-конференції.* На таких заходах є можливість обговорити важливі питання і повідомити громаду про позицію владних органів, є змога у журналістів поспілкуватись з політичними діячами. Для того, щоб уникнути

викривлених та упереджених вражень, через те, що преса могла висвітлити не всі деталі, потрібно забезпечити відстеження публікацій, які з'явилися після перс-конференції.

- *Рекламні матеріали.* Органи місцевого самоврядування можуть залучити ЗМІ, для висвітлення своїх проблем, дій та рішень, але реклама вплине лише на тих, хто її побачить.

- *Сторінки в інтернеті.* Як перевагу має можливість зворотного зв'язку з громадянами, але не всі громадяни мають доступ до мережі Інтернет. Також можливі труднощі зі створенням якісного сайту.

- *Інформаційний зв'язок з громадянами.*

- *Акції протесту.* Є свідченням того, що громадяни хочуть брати участь у процесі прийняття рішень ОМС, але громадяни часто не мають повної картини ситуації, що склалась.

- *Гарячі лінії.* Громадяни спілкуються стосовно проблеми яка склалась безпосередньо з працівниками ОМС, вони в свою чергу швидко реагують та надають запитані послуги.

- *Анкетування та інтерв'ю.* Забезпечують збір інформації про ставлення громадян до певної проблеми без проведення загальних зборів. Опитування громадської думки дозволяє побачити ті проблеми та причинно-наслідкові зв'язки, про які не писала преса.

- *Години прийому громадян для надання консультацій.* Відповідно до Закону України «Про звернення громадян», керівники та інші посадові особи органів місцевого самоврядування зобов'язані проводити особистий прийом громадян. Прийом проводиться регулярно у встановлені дні та години, у зручний для громадян час, за місцем їх роботи і проживання.

- *Дебати.* Дебати – це обговорення якого-небудь питання, обмін думками з якогось приводу. Дебати можуть набувати багатьох форм, але завжди мають спільні ознаки: чіткий регламент виступів і коментарів, проект резолюції, який приймається або відхиляється, і обмежена участь більшості присутніх.

- *Звернення громадян.* Згідно із Законом України «Про звернення громадян», громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів.

- *Опитування громадян телефоном.* Опитування телефоном дозволяє оперативно дізнатись про думки місцевих мешканців щодо якогось нагального питання. Втім, таке опитування вимагає навичок спілкування телефоном. Необхідно визначити, кому дзвонити, не помилитися з часом телефонуювання, правильно побудувати питання, зафіксувати і проаналізувати відповіді.

- *Скриньки для пропозицій.* Скриньки для пропозицій громадян варто розставити в багатолюдних місцях – громадяни зможуть анонімно надавати вам свої пропозиції. Можна підготувати спеціальні форми з питаннями до громадян про роботу органу місцевого врядування [11].

Місьцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення. Це право на території Лука-Мелешківської сільської територіальної громади здійснюється Лука-Мелешківською сільською радою, її виконавчими органами, депутатським корпусом, виконавчим комітетом. Це жодним чином не заважає використанню зборів громадян, референдумів чи будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом.

У Лука-Мелешківській сільській раді для забезпечення взаємодії з громадою та залучення її до участі в прийнятті рішень на місцевому рівні було розроблено комплекс заходів, які орієнтовані на створення належної

матеріально-технічної бази для виконання повноважень органів місцевого самоврядування, підвищення активності членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення та забезпечення доступності інформації про діяльність органу місцевого самоврядування.

Практичний досвід роботи органу місцевого самоврядування свідчить про існування ще ряду проблем та перешкод на шляху до розвитку, а саме:

- відсутність довіри громадян до органів місцевого самоврядування;
- відсутність чітко визначеного правового статусу органів само організації населення;
- нестача сучасних інформаційних інструментів формування та просування позитивного іміджу територіальної громади, представлення її економічного, інвестиційного, туристичного та культурного потенціалу в Україні та за кордоном;
- необхідність зміцнення матеріально-технічної бази місцевого самоврядування, вдосконалення системи ефективного управління об'єктами спільної комунальної власності територіальних громад;
- вузький спектр напрямків співробітництва, які реалізуються в рамках діючих Угод про партнерство та співпрацю.

Зазначені фактори свідчать про необхідність розробки та впровадження комплексу заходів (таблиця 3.2) для розвитку місцевого самоврядування на сучасному етапі становлення територіальної громади.

Таблиця 3.2 – Заходи щодо розвитку місцевого самоврядування в Лука-Мелешківській сільській раді

Захід	Періодичність	Індикатори ефективності	Відповідальний в громаді
1. Проведення інформаційних кампаній для популяризації інструментів участі, використовуючи різноманітні способи комунікації.	Щокварталу	Кількість інформаційних заходів та матеріалів Кількість жителів громади, охоплених інформаційною кампанією	Провідний спеціаліст зовнішніх зв'язків відділу культури та туризму Лука-Мелешківської сільської ради

Продовження таблиці 3.2

Захід	Періодичність	Індикатори ефективності	Відповідальний в громаді
<p>2. Проведення навчання для зацікавлених представників громадськості щодо можливості механізмів залучення громадян, які поки не застосовуються в громаді, або є не популярними.</p>	<p>Кожне півріччя</p>	<p>Кількість проведених навчань</p> <p>Кількість громадян які взяли участь у навчанні.</p>	<p>Керуючий справами виконавчого комітету Лука-Мелешківської сільської ради</p>
<p>3. Проведення громадських слухань щодо актуальних питань життя громади, а також проводити обговорення з жителями проекту бюджету на наступний рік.</p>	<p>Протягом року</p>	<p>Кількість проведених громадських слухань</p> <p>Кількість громадян, які взяли участь у громадських слуханнях</p> <p>Кількість наданих пропозицій від мешканців та наскільки ці пропозиції були враховані органами влади</p>	<p>Заступник сільського голови з питань діяльності виконавчих органів Лука-Мелешківської сільської ради</p>
<p>4. Винести на обговорення Положення про громадські слухання, місцеві ініціативи, загальні збори громадян, роботу громадської та громадських галузевих консультативно-дорадчих органів за сферами своєї діяльності, як наприклад: молодіжна, рада з охорони здоров'я, освітня рада.</p>	<p>Протягом року</p>	<p>Кількість інформаційних заходів та матеріалів на тему обговорення</p> <p>Кількість жителів яка були залучені до обговорення</p>	<p>Керуючий справами виконавчого комітету Лука-Мелешківської сільської ради</p>

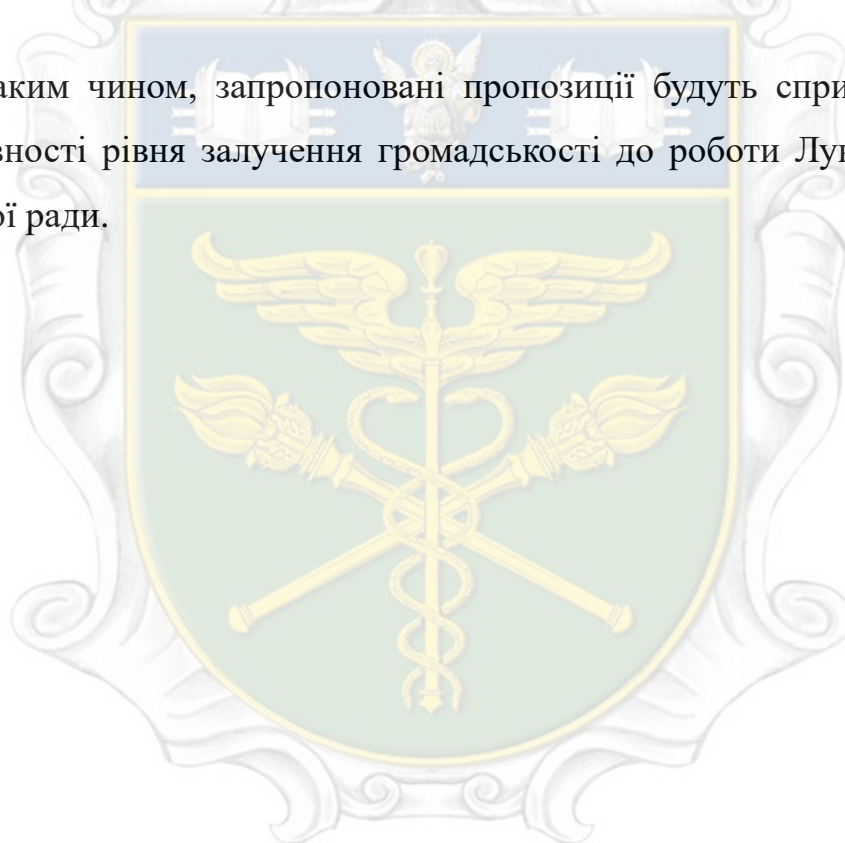
Продовження таблиці 3.2

Захід	Періодичність	Індикатори ефективності	Відповідальний в громаді
<p>5. Розробка та затвердження річного плану проведення консультацій з громадськістю. Пріоритетною формою проведення консультацій визначити публічні зустрічі з обговорення нормативно-правових актів або окремої проблеми.</p>	<p>Здійснюється протягом року</p>	<p>Кількість заходів передбачених планом</p> <p>Кількість громадян які планується залучити до публічних консультацій</p>	<p>Секретар Лука-Мелешківської сільської ради</p>
<p>6. Вдосконалення окремого розділу «Громадське обговорення» на офіційному сайті міської ради, де має публікуватися інформація щодо консультацій та різних форм громадських обговорень.</p>	<p>Протягом року</p>	<p>Кількість інформаційних повідомлень про громадські консультації</p> <p>Зручність та доступність розділу для користувачів</p>	<p>Провідний спеціаліст зовнішніх зв'язків відділу культури, туризму та зовнішніх зв'язків виконавчого комітету Лука-Мелешківської сільської ради</p>
<p>7. Створення громадської ради або громадських галузевих консультативно-дорадчих органів за сферами своєї діяльності.</p>	<p>Протягом року</p>	<p>Кількість засідань та рішень ухвалених консультативно-дорадчими органами наскільки ці рішення були враховані органами влади</p>	<p>Начальник відділу економічного розвитку, торгівлі та інвестицій виконавчого комітету Лука-Мелешківської сільської ради</p>
<p>8. Розробка та ухвалення Програми конкурсу проектів громадських організацій та ініціативних груп (впровадження соціального замовлення).</p>	<p>Протягом року</p>	<p>Кількість виділених коштів на конкурс проектів</p> <p>Кількість організацій, які подали свої проекти на конкурс, кількість проектів поданих на конкурс, кількість проектів переможців</p>	<p>Начальник фінансового відділу виконавчого комітету Лука-Мелешківської сільської ради</p>

Продовження таблиці 3.1

Захід	Періодичність	Індикатори ефективності	Відповідальний в громаді
9. Ухвалити порядок підтримки діяльності громадських організацій та ініціативних груп в громаді, зокрема шляхом закріплення процедури надання громадським організаціям та ініціативним групам у користування приміщення комунальної власності на пільгових умовах.	Протягом року	Кількість громадських організацій та ініціативних груп, які використали право пільгової оренди Кількість заходів в комунальних приміщеннях та кількість громадян, залучених до цього	Керуючий справами виконавчого комітету Лука-Мелешківської сільської ради

Таким чином, запропоновані пропозиції будуть сприяти підвищенню ефективності рівня залучення громадськості до роботи Лука-Мелешківської сільської ради.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В умовах глобалізації та повної трансформації усіх органів влади особливої актуальності набуває розроблення механізму ефективного залучення громади до місцевих органів влади для забезпечення результативності роботи органів місцевого самоврядування в довгостроковій перспективі, що створить нові умови розвитку та підвищить їхню конкурентоспроможність. Від правильного підходу до роботи органів місцевої влади залежить соціальне життя громади в цілому.

1. Однією з важливих складових розвитку будь-якої території є ефективна взаємодія громадськості з органами місцевого самоврядування. Залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування є необхідною умовою для розвитку демократії та підвищення якості життя людей.

2. Участь громадських організацій у функціонуванні місцевого самоврядування є невід'ємним елементом громадянського суспільства і важливим критерієм розвитку демократичних інститутів. В Україні, попри значні зрушення у цьому питанні, проблема громадської участі в місцевому самоврядуванні й надалі лишається актуальною. Яскравим підтвердженням цього є розповсюджене в різних регіонах України незадоволення громадян рівнем якості виконання органами місцевого самоврядування своїх функцій. Про це свідчить зростання кількості звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо порушення прав органами місцевого самоврядування та їхніми посадовими особами у продовж року більш ніж удвічі.

3. Негативною тенденцією є те, що в окремих місцевих радах існує небажання долучати громадськість до спільного прийняття рішень. В переважній більшості міст реалізація громадської ініціативи зводиться лише до імітування врахування громадської думки через організацію обговорень,

громадських слухань, засідань консультативно-дорадчих органів, результати яких не впливають на прийняття місцевими радами рішень.

4. Ефективність реалізації громадських ініціатив залежить від достатнього рівня громадської активності, існування законодавчих передумов для такої реалізації та готовності органів місцевого самоврядування до співпраці із громадськими інститутами. Реалізація громадських ініціатив потребує створення необхідних умов для участі громадськості, перш за все, у розвитку власного міста та вирішенні місцевих проблем.

5. Одним з ключових інструментів залучення громадськості до участі в роботі органів місцевого самоврядування є проведення громадських слухань та зборів. У Лука-Мелешківській сільській раді проводяться регулярні засідання з метою обговорення питань, які цікавлять місцеву громаду. Ці засідання проводяться за участю представників органів місцевого самоврядування та активної громадської організації. Окрім того, традиційно проводяться зустрічі з керівними особами, зокрема з сільським головою, його заступником та секретарем. Задля більшої зручності було створено офіційний сайт, де міститься інформація про роботу органів, звіти про виконану роботу та можливість громадськості напряму співпрацювати з органами місцевого самоврядування.

6. Важливо зазначити, що Лука-Мелешківська сільська рада активно використовує можливості електронних сервісів для забезпечення доступу до інформації та залучення громадськості до участі в роботі ради. На сайті ради публікуються всі необхідні документи, включаючи рішення та протоколи засідань, звіти про виконання бюджету, інформація про плани та проекти. На офіційному сайті сільської ради та на сторінках у соціальних мережах постійно публікуються новини та оголошення щодо роботи ради, проведення заходів та акцій, зокрема залучення громадськості до цих заходів. В цій же площині робляться кроки для забезпечення більшої відкритості та прозорості в прийнятті рішень.

7. Питання залученості громадськості обговорюється та затверджується на офіційному рівні. Таким прикладом може слугувати рішення «Про затвердження Програми сприяння розвитку місцевого самоврядування в Лука-Мелешківській сільській територіальній громаді». Програма передбачає, що розвиток місцевого самоврядування та залучення громадськості до його роботи є одним із пріоритетних напрямків розвитку території. Для досягнення цієї мети передбачено проведення широкого ряду заходів, що спрямовані на залучення громадськості до участі у прийнятті рішень на місцевому рівні.

8. Лука-Мелешківська сільська рада активно співпрацює з громадськими організаціями, проводить спільні заходи та акції, спрямовані на розвиток і покращення життя громади. Наприклад, в рамках співпраці з громадською організацією, що займається охороною довкілля, традиційно проводиться акція з прибирання сільської території та збору відходів.

9. Доцільним буде сприяння розвитку місцевого самоврядування в Лука-Мелешківській сільській територіальній громаді, забезпечення відповідної матеріально-технічної бази для виконання повноважень органів місцевого самоврядування, підвищення активності членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, забезпечення доступності інформації про діяльність органів місцевого самоврядування та налагодження системності, об'єктивності та оперативності оприлюднення цієї інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ємельянов В. М., Андріяш В. І., Шемчук Ю. В. Взаємодія органів місцевого самоврядування з територіальною громадою: комунікативний аспект. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. 2016. С. 66-72.

2. Жовнірчик Я. Ф., Мельник В. М. Зарубіжний досвід і вітчизняні традиції здійснення інноваційного розвитку територіальних громад органами місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №. 9. С. 92-97.

3. Майко Т. С. Механізми взаємодії органів місцевої влади і громади. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2018. Т. 1. №. 13. С. 118-130.

4. Офіційний сайт Лука-Мелешківської територіальної громади. URL: <https://lmotg.gov.ua/> (дата звернення: 08.04.2023).

5. Про затвердження Програми сприяння розвитку місцевого самоврядування в Лука-Мелешківській сільській територіальній громаді. URL: <https://lmotg.gov.ua/wp-c> (дата звернення: 08.04.2023).

6. Серьогіна С. Г. Напрями вдосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. №. 3. С. 43-48.

7. Стратегія розвитку Лука-Мелешківської територіальної громади. URL: <https://lmotg.gov.ua/wp-content/uploads> (дата звернення: 08.04.2023).

8. Терещук Г. Реалізація принципу прозорості в роботі органів місцевого самоврядування. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №. 5. С. 141-145.

9. Лозовицький О.С. Молодіжне лідерство і волонтерство в Україні. URL: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=73474 (дата звернення: 08.04.2023).

10. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%8>. (дата звернення: 08.04.2023).

11. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування /Карий О.І., Панас Я.В. Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 176 с.

12. Про місцеве самоврядування: Закон України від 02.07.2015 № 577-VIII.
URL: www.ukrsat.gov.ua. (дата звернення: 08.04.2023).

14. Досвід співпраці з громадськими організаціями та залучення їх до процесу прийняття рішень. http://auc.org.ua/sites/default/files/pervomaisk_gromada.pdf. (дата звернення: 08.04.2023).

15. Громадська участь у місцевій політиці: проблеми нормативно-правового забезпечення. URL: <https://www.prostir.ua/?news=hromadska-uchast-u-mistsevij-politytsi-problemy-normatyvno-pravov> **HYPERLINK**
["https://www.prostir.ua/?news=hromadska-uchast-u-mistsevij-politytsi-problemy-normatyvno-pravovoho"](https://www.prostir.ua/?news=hromadska-uchast-u-mistsevij-politytsi-problemy-normatyvno-pravovoho)oho. (дата звернення: 08.04.2023).

16. Дорох В.В., Черній О.В. Форми участі громадськості в процесах прийняття рішень: Навч.- метод. посіб. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 104 с.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 № 348 «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації».

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

19. Механізми та процедури залучення громадськості до прийняття рішень.
URL: <https://nads.gov.ua/nads-u-mezhah-povnovazhen-rozglyanulo>. (дата звернення: 08.04.2023).

20. Сергієнко О.І. Громадська участь/залучення громадян. Депутатська діяльність в округах (навчальний модуль) / Олександр Сергієнко, Олег Ватаманюк. К : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 92 с.

21. Практичний посібник з організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних громад.
URL:<https://www.prostir.ua/?library=praktychnyj-posibnyk-z-orhanizatsiji-roboty-orhaniv-mistsevoho-samovryaduvannya-objednanyh-hromad>. (дата звернення: 08.04.2023).

22. Організація роботи виконавчих органів місцевого самоврядування. Примірні положення структурних підрозділів.
URL:https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/647/modul_4.pdf. (дата звернення: 08.04.2023).

24. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування. / https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/649/modul_2.pdf. (дата звернення: 08.04.2023).

25. Типовий статут територіальної громади.
URL:https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/650/modul_1.pdf. (дата звернення: 08.04.2023).

26. Посібник із співробітництва територіальних громад у сфері адміністративних послуг. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/MMS.pdf>. (дата звернення: 08.04.2023).

27. Посібник «Самоорганізація населення: ОСББ та ОСН. Успішний досвід громад». URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/posibnyk-samoorhanizatsiya-naselennya-osbb-ta-osn-uspishnyy-dosvid-hromad>. (дата звернення: 08.04.2023).

28. Місцевий економічний розвиток як фактор запобігання міграції молоді. URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/posibnyk-mistsevyy-ekonomichnyy-rozvytok-yak-faktor-zapobihannya-mihratsiyi>. (дата звернення: 08.04.2023).

29. Демократія в дії: проекти громадського лобіювання, розроблені випускниками академії громадянина 2017. URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/demokratia-v-dii-proekti-gromadskogo-lobiuvanna-rozrobleni-vipusknikami-akademii>. (дата звернення: 08.04.2023).

30. Контроль за владою — практичні інструменти. URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/kontrol-za-vladou-practicni-instrumenti>. (дата звернення: 08.04.2023).

31. Зближення влади з громадянами. URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/zblizenna-vladi-z-gromadanami>. (дата звернення: 08.04.2023).

34. Федір Мартинов. Найважливіша реформа. URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/naivazlivisa-reforma>. (дата звернення: 08.04.2023).

35. Політична Абетка. Засоби масової інформації і політика. URL: https://iri.org.ua/sites/default/files/resources/%D0%97%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%20%D0%97%D0%9C%D0%86%20%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_0.pdf. (дата звернення: 08.04.2023).